

Byla C-501/19**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. birželio 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas, Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. vasario 22 d.

Kasatorė:

UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor

Kita kasacinio proceso šalis:

Pro Management Insov IPURL, kaip *Asociația Culturală „Suflet de Român“* likvidatorė

Pagrindinės bylos dalykas

Kasaciniai skundai dėl *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) sprendimo, kuriuo iš kitos kasacinio proceso šalies *Asociația Culturală „Suflet de Român“* (Kultūros asociacija *Suflet de Român*, toliau – kita kasacinio proceso šalis) kasatorei *UCMR-ADA Asociația pentru Drepturi de Autor* (Autorių teisių asociacija, toliau – kasatorė) buvo priteista atlyginimo, nesumokėto už muzikos kūrinių viešą paskelbimą, suma.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį prašoma išaiškinti 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 24 straipsnio 1 dalį, 25 straipsnio a punktą ir 28 straipsnį.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar teisių į muzikos kūrinius turėtojai teikia paslaugą, kaip apibrėžta 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (PVM direktyvos) 24 straipsnio 1 dalyje ir 25 straipsnio a punkte, renginių organizatoriams, iš kurių kolektyvinio teisių administravimo organizacijos savo vardu šių teisių turėtojų naudai gauna atlyginimą už muzikos kūrinių viešą paskelbimą gavus leidimą – neišimtinę licenciją?
2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar tuo atveju, kai kolektyvinio teisių administravimo organizacijos gauna iš renginių organizatorių atlyginimą už teisę viešai skelbti muzikos kūrinius, jos veikia kaip apmokestinamieji asmenys, kaip apibrėžta PVM direktyvos 28 straipsnyje, ir privalo išrašyti PVM sąskaitas-faktūras atitinkamiems renginių organizatoriams, ir ar tuo atveju, kai atlyginimas paskirstomas autoriams ir kitiems muzikos kūrinių autorių teisių turėtojams, jie savo ruožtu turi išrašyti PVM sąskaitas-faktūras ir kolektyvinio teisių administravimo organizacijoms?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos ir Teisingumo Teismo jurisprudencija

2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 2, 24, 25 ir 28 straipsniai.

2017 m. sausio 18 d. Sprendimas *SAWP*, C-37/16, EU:C:2017:22; 2011 m. liepos 14 d. Sprendimas *Henfling ir kt.*, C-464/10, EU:C:2011:489.

Nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis remiamasi

Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal (Įstatymas Nr. 571/2003, kuriuo nustatomas Mokesčių kodeksas) redakcija, galiojusi pagrindinėje byloje nagrinėjamų įvykių metu.

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Įstatymas Nr. 8/1996 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių)

Trumpas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 1 Kasatorė yra turtinių autorių teisių į muzikos kūrinius, priklausančių leidėjams juridiniams asmenims arba įgaliotiesiems fiziniams asmenims, kolektyvinio administravimo organizacija. Ją paskyrė *Oficiul Român pentru Drepturile de Autor* (Rumunijos autorių teisių tarnyba) kaip vienintelę instituciją, renkančią atlyginimus, susijusius su turtinėmis autorių teisėmis, už muzikos kūrinių viešą skelbimą koncertuose, spektakliuose ar meno renginiuose.

- 2 Kita kasacinio proceso šalis yra juridinis asmuo, organizuojantis renginius, kuriems vykstant viešai skelbiami muzikos kūriniai.
- 3 2012 m. lapkričio 16 d. kita kasacinio proceso šalis surengė koncertą, prieš tai gavusi kasatorės leidimą – neišimtinę licenciją naudoti muzikos kūrinius, pagal kurią privalėjo sumokėti kasatorei pagal leidimą apskaičiuotai sumai lygų atlyginimą.
- 4 Kadangi kita kasacinio proceso šalis sumokėjo tik dalį pirmiau nurodyto atlyginimo, kasatorė kreipėsi į teismus. Tiek bylą iš esmės nagrinėjęs teismas, tiek apeliacinis teismas pripažino, kad kasatorės reikalavimai yra teisėti. Tačiau, priešingai nei pirmosios instancijos teismas, apeliacinis teismas nustatė, kad kasatorės vykdomas atlyginimų rinkimas nėra apmokestinamas sandoris PVM tikslais ir kad atlyginimas už muzikos kūrinių viešą skelbimą nėra apmokestinamas PVM. Todėl apeliacinis teismas sumažino pirmosios instancijos teismo iš kitos kasacinio proceso šalies priteistą sumą, iš jos atimdamas PVM.
- 5 Tiek kasatorė, tiek kita kasacinio proceso šalis apskundė apeliacinio teismo sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 6 **Kasatorė** užginčijo apeliacinio teismo sprendimą panaikinti kitos kasacinio proceso šalies pareigą mokėti PVM. Pasak jos, gavusi leidimą (neišimtinę licenciją), suteikiantį teisę viešai skelbti kūrinius, kita kasacinio proceso šalis įgijo išimtinę teisę naudotis autorių turtinėmis teisėmis laikantis suteiktame leidime nustatytų apribojimų. Tačiau pagal įstatymą toks leidimas suteikiamas už atlygį, todėl šiam sandoriui turi būti taikomas PVM, nes kolektyvinio teisių administravimo organizacijų vykdomas atlyginimų rinkimas yra apmokestinamasis sandoris PVM tikslais.
- 7 Kasatorė taip pat teigė, kad skundžiamu sprendimu buvo pažeistas mokesčių neutralumo principas, nes jeigu kitos kasacinio proceso šalies, kaip naudotojos, renkamas atlyginimas nebūtų laikomas apmokestinamuoju sandoriu PVM tikslais, tą mokesčių turėtų sumokėti kasatorė, nors ji nėra galutinė vartotoja, arba naudotų kūrinių autoriai. Taigi turtinių autorių teisių į muzikos kūrinius turėtojai yra apmokestinamieji asmenys PVM tikslais, todėl išrašo kasatorei sąskaitas nurodydami atlyginimo suma su PVM.
- 8 Kasatorė nurodė, kad teismai skirtingai aiškino Direktyvą 2006/112 ir *Ministerul Finanțelor Publice* (Viešųjų finansų ministerija) kasatorei pateiktą nuomonę, jog renginių organizatoriams už atlygį suteiktas leidimas viešai skelbti muzikos kūrinius nėra paslaugų teikimas PVM tikslais.
- 9 **Kita kasacinio proceso šalis** iš esmės skundė iš jos priteisto atlyginimo dydį, teigdama, kad jis buvo apskaičiuotas remiantis klaidingai nustatyto jos organizuoto renginio tipu.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 10 **Pirmasis klausimas** yra susijęs su sandorių, pagal kuriuos teisių į muzikos kūrinius turėtojai leidžia renginių organizatoriams naudoti tokius kūrinius, pripažinimu paslaugų teikimu už atlygį, kaip apibrėžta Direktyvoje 2006/112.
- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą dėl teisinio argumentavimo, kurio Teisingumo Teismas laikėsi savo 2017 m. sausio 18 d. Sprendime *SAWP*, C-37/16, EU:C:2017:22, taikymo *mutatis mutandis* nagrinėjamoje byloje aiškinant tas pačias Direktyvos 2006/112 nuostatas, nors tas sprendimas neturi tiesioginio poveikio šiai bylai, nes jame nagrinėtos kitokios turtinės teisės ir kitokios teisių turėtojų kategorijos. Kitaip nei atgaminimo teisių turėtojai kopijavimo asmeniniais tikslais atvejais, muzikos kūrinių autorius turi ne tik teisę į teisingą atlyginimą, bet ir turtinę teisę leisti arba uždrausti tiesiogiai ar netiesiogiai viešai skelbti kūrinį, nes tokia teisė gali būti perleista.
- 12 Tačiau pažymima, kad 2017 m. sausio 18 d. Sprendime *SAWP*, C-37/16, EU:C:2017:22, Teisingumo Teismas, remdamasis dviem pagrindiniais argumentais, nusprendė, kad toje byloje nagrinėtas sandoris nėra atlygintinas sandoris, būdingas „paslaugų teikimui“.
- 13 Pirma, nebuvo jokių teisinių santykių, kuriuos palaikant vyktų apsisveikimas paslaugomis tarp vienos šalies – atgaminimo teisių turėtojų arba, atitinkamais atvejais, tokių teisių kolektyvinio administravimo bendrovės, ir kitos šalies – tuščių laikmenų bei įrašymo ir atgaminimo įrenginių gamintojų ir importuotojų. Tie gamintojai ir importuotojai turėjo prievolę mokėti rinkliavas pagal nacionalinį įstatymą, kuriame buvo nustatytas ir jų dydis.
- 14 Antra, teisių turėtojams mokėtina teisinga kompensacija nebuvo tiesioginis atlygis už bet kokią paslaugą, nes buvo susijusi su žala, tų teisių turėtojų patirta be leidimo atgaminant jų saugomus kūrinius.
- 15 Pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, neatmetama galimybė, kad nagrinėjamai bylai taikytinas bent pirmasis argumentas, turint omenyje turtinių teisių į muzikos kūrinius turėtojų ir kolektyvinio teisių administravimo organizacijos bei šios organizacijos ir muzikos kūrinių naudotojų teisinius santykius.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal Rumunijos teisę autorių teisių turėtojai negali perleisti teisės aktais pripažintam kolektyvinio teisių administravimo organizacijų turtinių teisių, o kolektyvinis teisių administravimas yra privalomas siekiant įgyvendinti muzikos kūrinių viešo paskelbimo teisę. Todėl kolektyvinio teisių administravimo organizacijos atstovauja ir tiems teisių turėtojams, kurie nėra joms suteikę įgaliojimų.
- 17 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad:

- tiek pareigos suteikti leidimą (neišimtinę licenciją), tiek teisių turėtojams mokėtino atlyginimo mokėjimo pagrindas yra nacionalinis įstatymas, kuriame yra nustatyti ir atlyginimo apskaičiavimo kriterijai;
  - tuo atveju, kai, kaip šioje byloje, kolektyvinis teisių administravimas yra privalomas, kolektyvinio teisių administravimo organizacija veikia pagal įstatymą, nepriklausomai nuo jos narių suteiktų aiškių įgaliojimų;
  - faktiškai mokėtina suma nustatoma per kolektyvinio teisių administravimo organizacijos ir naudotojų atstovų derybas, pagal įstatymą, tačiau teisių turėtojai tiesiogiai tose derybose nedalyvauja;
  - teisių turėtojai gauna ne naudotojų faktiškai sumokėtą pinigų sumą, bet iš kolektyvinio teisių administravimo organizacijos gauna tam tikrą pinigų sumą, pagal proporcingumo kriterijų paskirstytą atskaičiavus komisinį atlyginimą.
- 18 Tokiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar egzistuoja teisinis santykis, kurį palaikydami teisių turėtojai ir konkretus vartotojas teikia savitarpio paslaugas, ir galiausiai galima daryti išvadą, kad pinigų sumos, kurias teisių turėtojai gauna iš kolektyvinio teisių administravimo organizacijos, yra tikras atlygis už konkrečią paslaugą.
- 19 Tuo atveju, jei būtų pripažinta, kad toks teisinis santykis egzistuoja, kyla klausimas, ar nagrinėjamas atvejis gali būti laikomas nematerialiojo turto perleidimu, be kita ko, atsižvelgiant į Direktyvos 2006/112 56 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatas, kurios yra susijusios su „autorinių teisių perdavimu ar perleidimu“ teikiant paslaugas.
- 20 **Antrasis klausimas** labai priklauso nuo pirmojo klausimo ir pateiktinas tik tuo atveju, jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas.
- 21 Iš esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar kolektyvinio teisių administravimo organizacijos, gaudamos atlyginimą iš renginių organizatorių už teisę viešai skelbti muzikos kūrinius, veikia kaip apmokestinamieji asmenys, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2006/112 28 straipsnį.
- 22 Šis klausimas nagrinėjamu atveju svarbus dėl to, kad būtina nustatyti, ar tuo atveju, jeigu kasatorės reikalavimai būtų pagrįsti, kita kasacinio proceso šalis būtų skolinga ir PVM nuo iš jos priteistos sumos. Kitaip tariant, prašoma nustatyti, ar nagrinėjamu atveju kolektyvinio teisių administravimo organizacija dalyvauja teikiant paslaugas, nes tai reikštų, kad PVM tikslais, ji pati gavo ir teikė atitinkamą paslaugą.
- 23 Šiuo klausimu išreikšta abejonė dėl aiškinimo kilo dėl to, kaip kasatorė nagrinėjamoje byloje, būdama kolektyvinio teisių administravimo organizacija, iš tikrųjų dalyvavo teisių turėtojų ir konkretaus naudotojo savitarpio paslaugų teikimo teisiniuose santykiuose.

- 24 Kaip matyti iš Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijos aiškinant Direktyvos 2006/112 28 straipsnį, šia nuostata sukuriama teisinė fikcija, kad paeiliui teikiamos dvi vienodos paslaugos. Atsižvelgiant į šią teisinę fikciją laikoma, kad apmokestinamasis asmuo, kuris dalyvauja teikiant paslaugas (gavėjas), iš pradžių gavo atitinkamas paslaugas iš asmens, kurio vardu veikia (užsakovo), o po to pats teikia tokias paslaugas klientui. Vadinas, kiek tai susiję su užsakovo ir gavėjo teisiniais santykiais, jų vaidmuo (atitinkamai paslaugų teikėjo ir mokėtojo) PVM tikslais yra dirbtinai sukeičiamas.
- 25 Šiuo atveju, pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, neaišku, ar galima manyti, kad yra viena po kitos teikiamos dvi vienodos paslaugos, juo labiau, kad taikant privalomą kolektyvinį teisių administravimą kolektyvinio teisių administravimo organizacija atstovauja ir jai įgaliojimų nesuteikusiems teisių turėtojams. Kita vertus, atsižvelgiant į įstatyme nustatytas kolektyvinio teisių administravimo organizacijos pareigas, diskutuotina, ar ją galima būtų laikyti paprastu gavėju; toks vaidmuo numatytas direktyvos 28 straipsnyje.
- 26 Išsiaiškinus kolektyvinio teisių administravimo organizacijų statusą atsižvelgiant į Direktyvos 2006/112 28 straipsnį ir, jei yra, pareigą išrašyti PVM sąskaitas-faktūras ir kolektyvinio teisių administravimo organizacijoms, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, taip pat reikėtų išaiškinti, ar, skirstant atlyginimus autoriams ir kitiems muzikos kūrinių autorių teisių turėtojams, jie privalo savo ruožtu išrašyti PVM sąskaitas-faktūras kolektyvinio teisių administravimo organizacijoms.